

Kulturnämnden

Program för konst och kultur i offentlig miljö

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturnämnden tillstyrker förslaget till program för konst och kultur i offentligt miljö.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat ett förslag om ett program för konst och kultur i det offentliga rummet. Det föreslagna programmet bygger på den metod för medskapande, konst och kultur som har utvecklats inom *Konsten att skapa stad* för tillkomst av konst och kultur i det offentliga rummet, samtidigt som kulturnämndens ansvar i *Öppna konsten* koncentreras till att utveckla kommunens attraktionskraft genom att dokumentera och ytterligare tillgängliggöra befintlig offentlig konst.

Kulturnämnden får i det föreslagna programmet ett stärkt ansvar att utveckla tillgängligheten till konsten i det offentliga rummet genom att dels skapa ytterligare konstvandringar och konstorienterade applikationer och dels genom medskapande aktiviteter för barn och unga kopplat till övrig verksamhet i Nacka. Konstarkivet och konstkommunikation på kommunens hemsida och i sociala medier kring befintlig offentlig konst ska också vara delar av *Öppna konsten*.

Natur- och trafiknämnden ges ett tydligt ansvar för drift och förvaltning av konst i det offentliga rummet.

Kultur- och fritidsenheten föreslår att kulturnämnden tillstyrker förslaget till program. Den omfattande stadsutveckling och utveckling av lokala centra i Nacka behöver utvecklade metoder för att göra Nacka attraktivt också medan byggprocesser pågår.

Ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott remitterade den 12 december 2017, § 197, ett förslag om ett program för konst och kultur i offentlig miljö, till kulturnämnden.

Förslaget bygger på en sammanvägning av de två metoder som tillämpas idag, *Konsten att skapa stad* och *Öppna konsten*. Stadsledningskontoret har i tjänsteskrivelsen till förslaget om programmet beskrivit de två metoderna tämligen utförligt, så kultur- och fritidsenheten gör endast en kortare beskrivning av dem i denna tjänsteskrivelse (bilaga 2). Stadsledningskontoret har också bilagt den redovisning av arbetet med *Öppna konsten* som kulturhuset Dieselverkstaden har sammanställt.

Öppna konsten utgår från den av kommunfullmäktige den 19 april 2010, § 69 beslutade visionen ”*Den öppna konsten ska bjuda in, beröra och berika människor och mötesplatser för konsten i det offentliga rummet i Nacka*”. I samma beslut antog kommunfullmäktige en strategi för arbetet med offentlig konst i Nacka. Det samlade ansvaret för arbetet med offentlig konst i Nacka lades på kulturnämnden, och den dåvarande tekniska nämnden fick ansvaret för drift och underhåll av den offentliga konsten på allmän plats. Det finns dock inte någon bestämmelse om det i natur- och trafiknämndens reglemente idag.

Med början i ett Vinnova-projekt inom det program som kallas ”FRÖN - för ökad innovation i offentligt finansierad verksamhet” har arbetssättet *Konsten att skapa stad* utvecklats inom kommunstyrelsens ansvar för stadsutveckling. *Konsten att skapa stad* handlar om medskapande konst, kultur och konstnärlig kompetens som resurser för ökad innovationskraft och hållbarhet i stadsutvecklingen. Metoden är tänkt att tillfredsställa behov och önskemål uttryckta av Nackas medborgare i olika undersökningar och dialoger och bygger på tanken att konstnärliga uttryck i stadsutvecklingsprocessen är viktiga för att människor ska trivas och må bra. *Konsten att skapa stad* vilar på de fyra genomförandestrategier som togs fram i samband med visionen för Nacka stad¹. Den består av fyra olika kategorier eller *växlar*, beroende på karaktär och tidsomfattning. Benämningen på växlarerna kopplar till upplevelsen av ljus från det korta, snabba ljuset i ”stjärnstoft” till det fasta ljuset i ”lava”, som stelnar och består.

Förslaget om ett samlat program för konst och kultur i det offentliga rummet

Det föreslagna programmet om konst och kultur i offentlig miljö delar in ansvaret för området i tre delar.

- Kommunstyrelsen ansvarar för metoderna för utformning och utveckling av konst i offentliga rum.
- Kulturnämnden ansvarar för dokumentation och tillgänglighet till konst i offentliga rum genom den *Öppna konsten* och för konstarkivet.
- Natur- och trafiknämnden ansvarar för förvaltning och drift av konst i offentliga rum.

¹ 1) Ansvarsfullt och hållbart, 2) mod, kreativitet och innovation, 3) tillsammans i samspel och 4) välkomnande under tiden

Sammanfattningsvis bygger förslaget om ett tredelat ansvar på följande. Konsten att skapa stad har en starkare betoning på medskapande och användning av konst och kultur för att utveckla Nacka som geografiskt område än Öppna konsten. Samtidigt har kommunfullmäktige i beslutet om Öppna konsten lagt ett uppdrag på kulturnämnden om tillgänglighet till och dokumentation av konst i det offentliga rummet, som blir allt väsentligare när Nacka kommun utvecklas i Nacka stad på västra Sicklaön och i utvecklingen av övriga lokala centra.

Kulturnämnden får i förslaget ett förstärkt uppdrag rörande dokumentation av och tillgänglighet till konst i kommunens offentliga rum, med beteckningen Öppna konsten. I uppdraget ingår även ansvar för kommunens konstarkiv. Natur- och trafiknämnden föreslås få ett tydligt uppdrag för drift och förvaltning av konst i det offentliga rummet, vilket omfattar att nämndens kunskap på de områdena ska tas tillvara i planeringen av konst i det offentliga rummet.

Metoder för att skapa konst och kultur i det offentliga rummet

I det föreslagna programmet anges att utformning och utveckling av det offentliga rummet ska ske genom medskapande, konst, kultur och konstnärlig kompetens. För detta föreslås en modell som benämns *Konsten att skapa stad* på västra Sicklaön och *Konsten att skapa konst i hela Nacka* inom kommunens övriga geografiska områden. Modellen ska även användas när kommunen utvecklar egna fastigheter för välfärdsändamål.

Modellen består av följande grundläggande metoder.

Växel 0) STJÄRNSTOFT

Utveckling av platsens egen lyskraft eller ljus; lokala och platsspecifika program tas fram i samspel med närboende och andra aktörer. Insatsen är en process som syftar till att vaska fram platsens själ, karaktär, identitet, platsens DNA. Stjärnstoft fungerar som underlag till kommande arbete med nyskapande arkitektur, gestaltungsprogram, konstprogram och insatser inom växlarna 1, 2 och 3.

Växel 1) TOMTEBLOSS

Lyser upp en kort stund – upp till en vecka. *Tillfälliga och kortvariga insatser* eller aktiviteter såsom festivaler och evenemang av olika slag.

Växel 2) LÄGERELDAR

Lyser upp och värmer lite längre - från en vecka upp till några år. *Tillfälliga och lite längre insatser eller aktiviteter* såsom aktivering av tomma lokaler, pop up-parker och andra installationer som kan fungera som inspiration eller oaser i byggkaos.

Växel 3) LAVA

Väller fram, lyser upp och värmer, stelnar och blir permanent. *Insatser och aktiviteter som leder till en permanent installation av bestående karaktär* såsom unika attraktiva målpunkter med konstnärlig höjd och/eller utveckling av offentliga platser genom aktivt medskapande av medborgare.

Växel 4) VINTERGATAN

Bevarar, vårdar och ombesörjer för framtiden. *Insatser för att den permanenta konsten ska bestå* genom rationella förutsättningar att förvalta och drifva konstverk på ett hållbart sätt. Dessa aspekter skall beaktas och inkluderas framför allt i växel 3, men även i växel 1 och 2. Växel 4 skapar goda förutsättningar och underlag för att öppna konsten för allmänheten och stödja att konstnärliga berättelser lever kvar över tid.

Öppna konsten i det föreslagna programmet

I det föreslagna programmet anges att konsten i det offentliga rummet ska bjuda in, beröra och berika människor. Öppna konsten ska bidra till och utveckla kommunens attraktionskraft genom att, dokumentera och registrera Nackas offentliga konst. Ett väsentligt uppdrag blir också att ytterligare utveckla tillgängligheten till konsten i det offentliga rummet genom

- att skapa förutsättningar för ännu fler konstvandringar och konstorienterade applikationer
- medskapande aktiviteter för barn och unga kopplat till övrig verksamhet i Nacka

Konstarkivet och konstkommunikation på hemsida och i sociala medier ska vara delar av Öppna konsten.

I förslaget anges att i de fall som konst i det offentliga rummet behöver flyttas tillfälligt eller permanent eller annars tas om hand när arbetet med att genomföra utbyggnaden av Nacka stad och lokala centra pågår eller välfärdsfastigheter med konstnärlig utsmyckning byggs om och utvecklas, ska kulturnämnden planera för och säkerställa omlokalisering och tillgänglighet under temporär placering.

Kultur- och fritidsenhetens bedömning av det föreslagna programmet

Kulturnämnden har sedan visionen för Öppna konsten antogs arbetat brett med konst i den offentliga miljön och som framgår av den sammanställning som kulturhuset Dieselverkstaden har gjort, så har det tillkommit många konstverk genom Öppna konsten. Dessa konstverk berikar på många sätt de offentliga rummen i Nacka.

Den kraftfulla stadsutveckling och utvecklingen av de lokala centra som Nacka står inför ställer dock andra krav på de offentliga rummen än tidigare. Under flera år ska Nackaborna bo, verka och leva i en miljö som är i omvandling. De metoder som har utvecklats i Konsten att skapa stad erbjuder fler verktyg för byggherrar, konstnärer och medborgare att tillsammans skapa, förändra och använda de offentliga rummen. Att strukturera det kommunala ansvaret gällande offentlig konst, med ett förstärkt ansvar för kulturnämnden att tillgängliggöra konsten i det offentliga rummet, skapar tydligare interna processer och mervärde för medborgarna ur flera olika aspekter.

Kulturnämnden delar uppfattningen att metoden ska benämnas *Konsten att skapa stad* när det handlar om utvecklingen av västra Sicklaön (Nacka stad), men är tveksam till benämningen *Konsten att skapa konst i hela Nacka*, för utveckling av kommunens övriga delar, då benämningen känns konstruerad och svårtillgänglig. Det är emellertid viktigt att visa att det handlar om utveckling av territoriet i hela Nacka och att det finns olika utvecklingsbehov i olika delar av kommunen.

Kultur- och fritidsenheten föreslår att kulturnämnden tillstyrker förslaget om program för konst och kultur i det offentliga rummet.

Ekonomiska konsekvenser

Om programmet antas förändras ansvaret för kulturnämnden när det gäller konst i offentlig miljö. De ekonomiska konsekvenserna för det kommer att hanteras i ärendet om mål och budget.

Konsekvenser för barn

Det föreslagna programmet förväntas ha positiva konsekvenser för barn, då en levande offentlig miljö skapar trygghet och tillgänglighet till konsten.

Bilagor

Förslag till program för konst och kultur i det offentliga rummet

Tuula Aula
Tf enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Anders Mebius
Kultur- och fritidsdirektör
Stadsledningskontoret